

Het getuigschrift voor Jan Kolderman, 1697

Jhr. A. J. Gevers

Onder de archivalische bezittingen van de Vereeniging tot beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis, die bewaard worden in het Rijksarchief in Overijssel te Zwolle, bevindt zich een charter (een stuk perkament, waarop een gezegelede akte is geschreven), dat voor tuinhistorici van interesse kan zijn. De herkomst van dit archiefstuk is onduidelijk. (Archivalia VORG, inv.nr. 17, charterbergingsnr. 7720)

Met het zeer fraai gecalligrafeerde WILLEM HENDRIK - de koning-stadhouder Willem III - en al diens verdere titulatuur wordt de aandacht van de lezer getrokken. Ogenscheinlijk gaat deze oorkonde uit door, of namens, deze vorstelijke persoon. Vermoedelijk is deze tekst alleen opgenomen om indruk te maken, want ofschoon daarmee de bovenste helft van het vel is gevuld, wordt er niet meer aan gerefereerd.

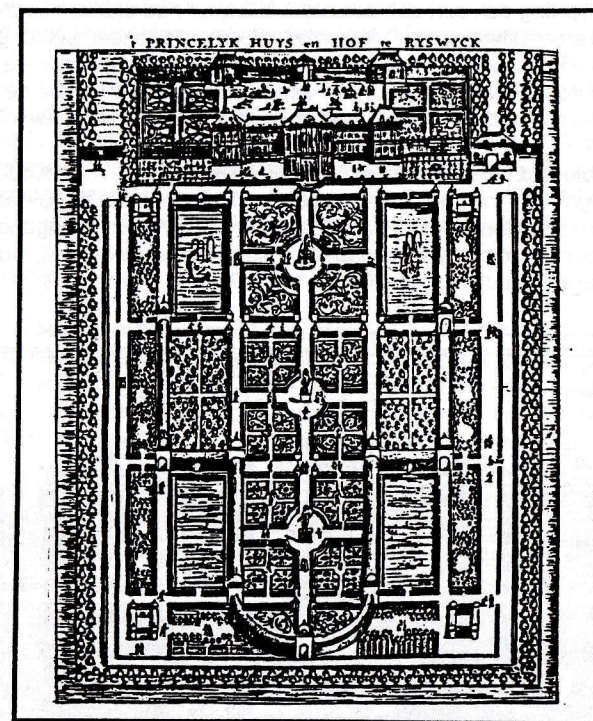
De eigenlijke tekst:

Ick mr. Willem Bredero, ordinaris orange- ende bloemgardenier van syn Majesteyt alhier op't Koningshof tot Ryswyk, attesteere ende verklare voor eenider konstlieffhebber, ende van wat qualiteyt deselve soude mogen syn met dese myne opene attestatie waaragtig te syn dat den tooner deses en konstlievende Jan Kolderman, geboortig uit het land van der Mark onder 't Cheurvorstendom van Brandenburg, uit het dorp van Daalhuisen, by my heeft gestaan als hoveniersgesel den tyt van drie jaren, ingaande primo november 1694 en expireerende primo november 1697 ende dat hy Jan Kolderman de voors. tyt inde orangerye ende bloemkonst in den voors. hof hem eerlyk en getrouwelyk inde voors. dienst hadden willen houden so syne gelegentheyt sulks hadde gepresenteert, dog vermits den voornoemde Jan Kolderman geresolveert is op andere plaatsen syn avancement te soeken en oversulks versoeckende my om een eerlyk afscheyt ende attestatie ende also ik hem syn eerlyk versoek niet hebbe konnen weigeren om syn neerstigheyt ende getrouwen dienst aan my attestant gedaen ende bewesen, so hebbe ik hem dese myne attestatie gegeven, hem bedankende syner trouwen dienst, volgens dien biddende en versoeckende aan een ider van wat qualiteit deselve soude mogen wesen die den tooder deser Jan Kolderman synen dienst sal aanbieden hem voor sodanigen persoon te erkennen en aan te nemen en hem niet alleen te water en te lande vry laten passeeren en repasseeren, maar ook hem alle hulp ende faveur te doen, ik sal my verobligeert houden desgelyke te recompenseeren, alles sonder fraude, in teken der waarheyt hebbe ik mr. Willem Bredero voors. dese getekent ende met myn gewoonlyke pitzier bevestigd. Actum op bovengemelte Syne Majesteyts Hof tot Ryswyk op den eersten november 1697.

Het stuk is niet ondertekend, het uithangende zegel (pitzier) is afgevallen.

De wens van Jan Kolderman om elders meer ervaring op te doen en zijn geluk te beproeven was misschien ingegeven door de aanwezigheid van de internationale diplomatie, een paar maanden eerder. Immers op 20 september 1697 werden de vredetractaten van Rijswijk getekend, die een einde moesten maken aan de zevenjarige oorlog (de Spaanse successieoorlog). Voor stadhouder Willem III hield dat toen tevens de erkenning in door de Franse koning Lodewijk XIV van zijn Engelse koninklijke waardigheid. Waarschijnlijk had Kolderman van een der diplomaten een interessant aanbod gehad. Wat er verder van hem is geworden is mij niet bekend.

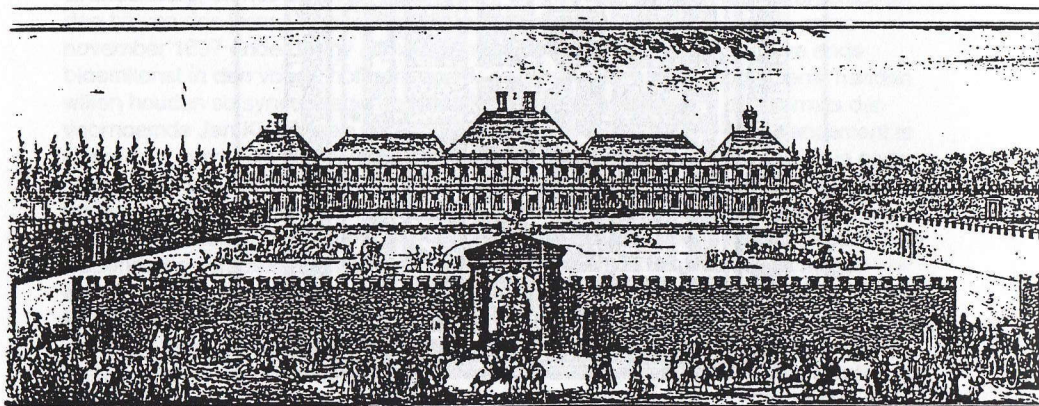
Van 's Konings Hof te Rijswijk, ook bekend als Huis ter Nieuwburg, is niets meer over; het zou in 1783 geheel worden afgebroken. Ter plaatse verrees later een gedenknaald om de Vrede van Rijswijk te herdenken.

"'t Princelyk Huys en Hof te Ryswyk", plattegrond van de tuin zoals afgebeeld in: J. van der Groen, Den Nederlandtsen Hovenier, ed. C.S. Oldenburger-Ebbers, Utrecht 1988.

Van der Aa (1846) vermeldt het volgende in zijn Aadrijkskundig Woordenboek: het huis lag omtrent 200 roeden ten westen van het dorp, aan de zuidzijde van de zandvaart, waarover eene brug lag, die eene steenen poort droeg, versierd met de wapens der Prinsen van Oranje. Door deze poort trad men in eene laan met hoog geboomte, als een starrebosch beplant. Aan het einde van deze laan was een breede voormuur, met eene andere treffelijke steenen poort in het midden, en stallingen, kasteleins- en tuinmanswoningen ter zijde. Hier had men den ingang naar een zeer ruim en uitgestrekt voorhof of plein, hetwelk den toegang gaf tot eene fraaije balustre, tusschen welken men met eenige trappen opging naar een kleiner voorhof, langs welken men tot het huis kwam. Dit huis was geheel en al in de breedte gebouwd en bestond uit drie paviljoenen, welker middelste het hoogste en breedste was; zij waren tusschen beiden met andere gebouwen aan elkander gevoegd. De ingang was in het middel-paviljoen met eenige trappen opwaarts. Dit middel-paviljoen sprong ook aan den achtergevel uit, en had aldaar mede een balkon, dat nog verder uitstak en op vierkante zuilen rustte, onder welker gewelf men in de tuinen afklom. De plantaadjen waren, in vergelijking van andere luthoven der Prinsen van Oranje, niet zeer groot van omtrek, maar zeer fraai om de vergezigten, uit de middeldeur van het huis, regt op den toren der nieuwe kerk te Delft zag.

(....) Men had te dier tijd (1697), behalve den gemelde ingang, in het middel-paviljoen van dit gebouw, nog twee andere gemaakt, in ieder der zij-paviljoenen. De Afgezanten der bemiddelende Mogendheden traden door den middengang in; die der verschil hebbende Mogendheden door de nieuw gemaakte deuren, ieder naar den rang, te voren bepaald.

1. Koninglyk Huis te Ryswyk. 2. Paviljoenen. 3. Ingang voor de Mediaten. 4. Ingang voor de Hooge Geallieerde. 5. Ingang voor de Fransche.
— 2. La Maison Royale de Ryswyk. 2. les Pavillons. 3. Entrée du Médiateur. 4. Entrée des Alliés. 5. Entrée des François.

Koninglyk Huis te Ryswyk, 1697. (détail)